

युद्धाधन् (युद्ध + अ^०) adj. *sich in die Schlacht begebend, sich in einen Kampf einlassend*: युद्धाधानो न शस्वते राजानो ह्यकृतश्रमाः KATHĀS. 27, 146.

युद्धिन् adj. von युद्ध gaṇa बलादि zu P. 5, 2, 136.

युद्धान्मत्त (युद्ध + उ^०) 1) adj. *kampfberauscht*. — 2) m. N. pr. eines Rākshasa R. 5, 12, 14. BHĀṬ. 13, 75.

युद्धापकराण (युद्ध + उ^०) n. *Kriegsgeräte* Nir. 9, 11.

युद्ध (2. युध् + 2. भू) f. *Kampfplatz* H. an. 2, 45.

1. युध्, युध्यते Dhātup. 26, 64. युध्यति (गतिकर्मन्) Naigh. 2, 14. युध्यै, युध्यमान; अयोधीत्, अयुद्ध, योत्सि 2. sg., योधत्, (अभि)योधान, युत्स्महि; युयोध, युयुधे; योत्स्यामि (vgl. Kār. 4 aus Siddh. K. zu P. 7, 2, 10), योत्स्ये: in der nachvedischen Sprache act. nur aus metrischen Rücksichten; *kämpfen, bekämpfen* (mit acc.); zuweilen *im Kampfe überwinden*: इन्द्रश्च ययुधाते अहिंश्च RV. 1, 32, 13. 63, 7. 132, 4. यं युध्यमाना अवंसे क्वंते 2, 12, 9. युध्यै त्वेन सं त्वेन पृच्छे 4, 18, 2. विश्वे चनेदना त्वा देवांसो इन्द्र युयुधः 4, 30, 3. 6, 23, 5. दश राजानः सुदासं न युयुधुः 7, 83, 7. 8, 2, 12. युध्यतामो 83, 14. 9, 70, 10. मा युत्स्महि मनसा दैव्येन AV. 7, 52, 2. 12, 1, 41. Ait. Br. 6, 15. Çat. Br. 2, 6, 4, 2. यजुकोतीदं वै पुरं युध्यति 3, 4, 4, 21. 22. 11, 1, 6, 10. KĀṬH. 29, 5. प्रतीपमन्य ऊर्मियुध्यति ved. Cit. P. 3, 1, 85, Kār., Sch. — med. ohne Ergänzung M. 4, 167. 7, 89. fg. 92. 197. 200. BHĀG. 1, 23. 11, 34. नाहं योत्स्ये युध्यमाने त्वयि MBh. 1, 177. 7096. 5, 7140. 7204. HARIV. 10306. 10372. 10632. R. 3, 37, 12. Spr. 2290. 3471. 3352, v. l. 4786. KATHĀS. 13, 7. BHĀG. P. 6, 12, 23. PAÑĀKAT 36, 8. BHĀṬ. 3, 101. 13, 34. fg. act. M. 7, 192. MBh. 1, 2387 (युध्यताः zu lesen). 7119. 2, 616. 905. 3, 797. 4, 1020. 5, 7077. HARIV. 16023. R. 4, 10, 35. 17, 19. Spr. 3352. 4360. MĀRK. P. 82, 52. युध्यते pass. impers. Spr. 4786, v. l. युयुधाते परस्परम् R. 3, 36, 35. युयुधश्च परस्परम् Bhāg. P. 3, 17, 14. वृथाकुलसमाचारैर्न युध्यते नृपात्मजाः MBh. 1, 5411. 5590. 3, 624. 5, 7044. 7075. 7127. HARIV. 3093. R. 1, 22, 5. देवेन 2, 22, 21. Bhāg. P. 8, 10, 28. 30. MĀRK. P. 82, 40. fgg. योत्स्याति युधि विक्रम्य शत्रुभिस्तव MBh. 3, 15172. 5, 7235. Bhāg. P. 8, 10, 27. MĀRK. P. 82, 47. शत्रुभिः सह योत्स्यते MBh. 5, 5796. HARIV. 10480. 13175. R. GORR. 1, 73, 17. 4, 16, 39. KATHĀS. 48, 12. समं निर्गतिनायुद्ध 30, 37. युध्यतः सह देवैस्ते शुभं भवतु मङ्गलम् MBh. 1, 1372. भीष्मेण सह मा योत्सीः 3, 7114. 7138. 7305. MĀRK. P. 82, 45. वयं योत्स्यामहे परान् MBh. 1, 7085. 3, 12131. 15175. 5, 2489. 6, 5035. HARIV. 8145. 13174. R. 5, 48, 16. 6, 18, 21. RAGH. 12, 50. KĀM. NĪTIS. 13, 73. fgg. KATHĀS. 45, 7. कथं न युध्येमहे कुत्रन् MBh. 4, 1255. समस्तेर्नहि शक्यो वै योद्धुं रामः R. 4, 8, 10. युद्धं bekämpft 5, 78, 10. Mit loc. *kämpfen für oder um*: पुरु यत्तं इन्द्र सत्यकया गवै चकथैर्वीरामु युध्यन् RV. 5, 33, 4. त्वं चष्टे मांष्टका गोषु युध्यन् 6, 26, 2.

— caus. act. P. 1, 3, 86. Vop. 22, 2. 1) *in Kampf verwickeln, zum Kampfe führen, kämpfen lassen*: त्वमेतावृद्धो जलतश्चायोधयो रजसं इन्द्र पुरे RV. 1, 33, 7. स योधयं च क्षयया च जर्नान् 3, 46, 2. ययोधयो मरुतो मन्यमानान् 7, 98, 4. संक्रान्त्योधयेदत्तान् M. 7, 191. 193. सूदेन तं मह्यं योधयामास MBh. 4, 343. योधयते स विराटेन सिंहैः 366. 562. पुरीम् *kämpfen lassen* so v. a. *vertheidigen* 3, 639. — 2) *bekämpfen, glücklich bekämpfen*: एकः शतं योधयति प्राकारस्थो धनुर्धरः Spr. 329. MBh. 7, 194. 1, 3190 (mod.). 4980. 7103. 8276. 2, 1016. मा यूयुधो भारत पाण्डवेयान्

2120. 3, 12162. 8, 4010. HARIV. 8483. R. 1, 43, 45. 5, 37, 17. 6, 18, 21. KATHĀS. 12, 21. 13, 29. 20, 91. 47, 73. PAÑĀKAT. 4, 6, 8. BHĀṬ. 16, 28.

— desid. act. (in der klass. Sprache nur aus metrischen Rücksichten) und med. zu *bekämpfen Willens sein, sich zur Wehr setzen, bekämpfen wollen* RV. 1, 33, 6. युयुत्सस्तं तर्मासि कर्म्ये धाः 5, 32, 5. 10, 48, 10. य इमो प्रतीचीमाङ्कतिमित्रो नो युयुत्ससि AV. 11, 20, 26. किमर्थं न युयुत्ससे MBh. 4, 1252. BHĀṬ. 13, 73. 16, 35. P. 8, 4, 55. Sch. मत्स्यानां च युयुत्सताम् MBh. 4, 1478. 7, 8287. R. 5, 82, 14. VARĀH. BRH. S. 47, 25. BHĀG. P. 6, 12, 7. त्वं युयुत्ससे यो ऽर्जुनेन MBh. 8, 1797. KATHĀS. 42, 45. ये युयुत्ससि पाण्डवैः MBh. 5, 2069. युयुत्समानाः कैतेयान् 597. 7, 4320. 10, 640.

— caus. vom desid. *Jmd kampflustig machen*: सैन्यं समस्तमयुयुत्सयत् BHĀṬ. 17, 50.

— intens. vgl. यवीयुध्.

— अनु *Jmd* (acc.) *im Kampfe beistehen* MBh. 6, 5045 (अनुपास्यामि ed. Bomb.). 5, 2489 ist को नु युध्यते zu schreiben.

— अभि *bekämpfen, besiegen; erkämpfen*: सोमं नो रूपो भागमभि युध्य RV. 1, 91, 23. द्युमासाकर्मभि योधान उत्सम् 121, 8. यदा सहस्रमभि योम-योधीः 4, 38, 8. 6, 31, 3. पणोर्वचोभिरभि योधदिन्द्रः 39, 2. गाः 60, 2. 7, 98, 4. 10, 8, 8. 120, 3. योद्धासि क्रत्वा शर्वहेत दंसना विश्वा ज्ञाताभि मृमना 8, 77, 4. *kämpfen*: अयुयुध्यत HARIV. 13480. अभियुध्यद्विद्वेषैः Bhāg. P. 10, 46, 9. अनुनाययुध्यत् 83, 10.

— आ *bekämpfen*: यः कुहमायोत्स्यसि MBh. 3, 15645. st. तत्रायुधाना HARIV. 7939 liest die neuere Ausg. तत्र प्रधाना. — Vgl. आयुध, आयोधन.

— caus. *bekämpfen* SHARV. Br. 4, 4. न रथिनः पादचारमायोधयति UTTARAR. 98, 10. fg. (130, 4. 5). आयोधित MBh. 3, 15034.

— प्रा *kämpfen*: अपरातिः प्रायुध्यते Çiç. 18, 32.

— उद् *streitig oder zornig sich gegen Jmd setzen, auffahren*: (प्रजाः) अस्मा उदेवयोधस्तासां मन्यूनत्राप्रणात् PAÑĀKAT. Br. 7, 5, 2. uneig. vom wallenden Wasser u. s. w.: उद्योदन्त्यभि वल्गति तप्ताः फेनमस्यति बहुलांश्च बिन्दन् AV. 12, 3, 39.

— नि *kämpfen*: ये च केचिन्निपोत्स्यति समाज्ञेषु निपोधकाः MBh. 4, 34. निपुध्यतेरेवामभेन्द्रनक्रयोः Bhāg. P. 8, 2, 28. ताभ्यां सह निपोत्स्यते तौ HARIV. 4212. द्वंद्वयुद्धेन च मया साकमेव निपुध्यते KATHĀS. 38, 132. — Vgl. नियुत्सा, नियुद्ध (auch Kām. NĪTIS. 18, 32. VARĀH. BRH. S. 13, 23. KATHĀS. 49, 25), निपोद्धर fg.

— प्र *den Kampf beginnen, angreifen, kämpfen*: प्रारं इव प्रयुधः प्रोत युयुधुः RV. 5, 39, 5. तथा प्रयुध्यमानेषु पाण्डवेषु MBh. 7, 6615. सेनायादभिनित्यतय प्रायुध्यन्तत्र मानवाः 6, 2434. पञ्च प्रायुध्यन्ते (प्रायुद्धन्ते die ältere, अयुध्यन्ते die neuere Ausg.) HARIV. 10467. तयोः प्रयुध्यताः संबध्ये 5031. R. 7, 28, 48. यम् — प्रायुध्यत MBh. 11, 606. प्रायुध्यन्कृत्तम् HARIV. 10487. प्रयुद्ध *im Kampfe begriffen, kämpfend* MBh. 6, 1668. HARIV. 7342. 10928. सह सोमेन 13181. R. 4, 13, 26. 7, 27, 23. 28, 36. fg. KATHĀS. 47, 55. 50, 31. n. *Kampf, Schlacht* 72, 403. 101, 180. — Vgl. प्रयुध्. — caus. 1) *den Kampf eröffnen lassen*: आदित्यं वैशानसं वावस्थाप प्रयोधयेत् *in der Aufstellung des Aditja oder des Uçanas beginne er die Schlacht* ÅÇV. GRHJ. 3, 12, 16. — 2) *angreifen, bekämpfen*: प्रयोधयमहे रिपुम् HARIV. 1108. — desid. *kämpfen wollen*: यः पाण्डवाभ्यां प्रयुयुत्ससे त्वम् MBh. 3, 15646. योधानां प्रयुयुत्सताम् 6, 676. Vgl. प्रयुत्सु.